

Opinie

Onderschat de soft power van de paus niet

Het Vaticaan is geen economische of militaire macht, maar kan een bondgenoot zijn in tal van kwesties die Nederland aan het hart gaan, betoogt *Paul van Geest* aan de vooravond van het pausbezoek.

🕒 20 juni 2017

In 2007 en in 2013 opperde de D66-leider in het Europees Parlement, Sophie in 't Veld, dat het Vaticaan in de Europese Unie niet langer een diplomatieke status mocht hebben. In 2007 achtte zij het niet

Paul van Geest is hoogleraar kerkgeschiedenis en geschiedenis van de theologie aan Tilburg University.

noodzakelijk dat paus Benedictus XVI in Straatsburg een toespraak zou houden voor de parlementariërs uit de 46 landen, die de Raad van Europa toen telde. Immers: „Hij gaat assertief in tegen Europese waarden over homo's en vrouwen.”

Bovendien vond zij dat er een strikte scheiding moest worden aangehouden tussen kerk en staat. Een instituut als de Katholieke Kerk zou sluipenderwijs invloed op de Europese politiek krijgen en dat was ongewenst. Wat meespeelde was de uitbreiding van de Europese Unie met streng katholieke landen, waaronder Polen.

Haar woorden werden mogelijk ingegeven door een gebrek aan kennis over het pausschap. Behalve kerkelijk leider, is de paus namelijk ook staatshoofd. En de Heilige Stoel is subject van internationaal recht. Mogelijk heeft het ook te maken met een vorm van kerkelijke koudwatervrees. Koning en koningin lijden daar blijkens [hun bezoek aan paus Franciscus](#), donderdag, zeker niet aan.

Om het belang van dit bezoek aan te geven en daarmee het belang van een goede relatie van Nederland met de Heilige Stoel, spreekt de Rijksvoorlichtingsdienst van een echt staatsbezoek. Aan dit bezoek ligt de steeds intenser geworden overtuiging ten grondslag dat een goede relatie met de Heilige Stoel en de paus voor Nederland in deze tijd meer dan nuttig en zeer zinvol is.

Deze overtuiging is langzaam gegroeid. De diplomatieke betrekkingen tussen Nederland en de Heilige Stoel waren niet altijd even geweldig. Toen in 1853 de bisschoppelijke hiërarchie was hersteld in ons land, werd de Nederlandse gezant teruggeroepen, onder meer omdat orthodoxe protestanten meenden dat ons land calvinistisch moest blijven.

Nederland behoorde ook tot de eerste landen die hun gezantschap bij de Heilige Stoel introkken toen de Kerkelijke Staat na de eenwording van Italië in 1871 haast in rook opging. De overtuiging van In 't Veld is niet nieuw maar wordt geschraagd door een protestantse traditie. Nadat het gezantschap in 1915 weer was opgericht zorgde Kamerlid ds. G.H. Kersten (SGP) in 1926 voor de val van het kabinet-Colijn door een amendement in te dienen op de begroting van Buitenlandse Zaken. Hierin werd niet meer voorzien in de bekostiging van het gezantschap bij de Heilige Stoel, zodat de Nederlandse gezant Rome in 1927 moest verlaten. Maar in 1943 werd het gezantschap heropgericht en in 1957 verheven tot ambassade.

1,3 miljard leden

Het staatsbezoek maakt zichtbaar dat Nederland dankzij het werk van de respectievelijke ambassadeurs aldaar het belang van de Heilige Stoel steeds beter is gaan inzien. De Heilige Stoel is namelijk een van de meest invloedrijke *soft powers* ter wereld. Zeker, het Vaticaan is geen militaire macht. Zoals Stalin zei: „Hoeveel divisies heeft de paus?” Het is ook geen economische macht en de Zwitserse garde is folklore. Maar de 1,3 miljard leden zijn wereldwijd zeer goed ingebed in het maatschappelijke middenveld. Sterker, in sommige Derde Wereldlanden is de kerk zelf dat middenveld.

Uit het *Annuario Pontificio*, het pauselijk jaarboek, valt af te leiden dat er 220.000 katholieke kerken zijn; 1.358 katholieke universiteiten; 139.000 scholen; 5.200 ziekenhuizen; 12.000 weeshuizen; en 165 caritas-hulporganisaties in 200 landen. Deze kerken, universiteiten, scholen en hulporganisatie vormen een fijnmazig netwerk, waaruit informatie vanuit de hele wereld bijeen komt ten bate van de curie, het bestuursapparaat van de paus; ook vanuit landen als Soedan, waar de telefoonlijnen nauwelijks werken. Daarom is het begrijpelijk dat het Vaticaan het land is met de meeste geaccrediteerde ambassadeurs na de VS. Met liefst 181 landen onderhoudt de Heilige Stoel diplomatieke betrekkingen.

Natuurlijk onderkent de huidige ambassadeur van Nederland bij de Heilige Stoel, Jaime de Bourbon, dat de kloof tussen Nederland en het Vaticaan groot is als het gaat om de waardering van homoseksualiteit of euthanasie. Maar meer dan voorheen wordt erkend dat er juist met de Heilige Stoel allianties moeten worden gesmeed om samen op te trekken in vredesonderhandelingen en in het bestrijden van armoede, milieuvervuiling, xenofobie en de vervolging van minderheden, waaronder homoseksuelen.

Nu was Hans van Mierlo, D66-oprichter en minister van Buitenlandse Zaken, van mening dat de laatste ambassade van Nederland die moest worden opgeheven die bij de Heilige Stoel was. Dat schatte hij decennia geleden dus al goed in. De (kerk-) geschiedenis leert dat groeperingen die trouw zijn aan het gedachtengoed van hun eerste leider, een mooie toekomst hebben.

Opmerkingen? Mail ons

Lees ook deze artikelen